

УЧЕБНА ПРОГРАМА

по МУЗИКА

за трети клас

I. Общо представяне на програмата.

Учебната програма по музика е разработена съобразно изискванията на ДООИ за учебно съдържание и е предназначена да се реализира в рамките на 48 учебни часа, определени от учебния план.

Тя е съобразена със специфичните психологически характеристики на учениците в трети клас и отчита характерните за възрастта възможности за общуване с музикалното изкуство.

Програмата по музика дава възможност учениците да продължат да обогатяват знанията си за :

- елементите на музикалната изразност - темпо, динамика;
- формообразуващите принципи - еднаквост и различие;
- за изразните възможности на мажора и минора,
- нотите в първа октава, нови тонови трайности и най-често срещаните писмени знаци в нотописа;
- жанровете - валс, марш, ръченица и хоро ;
- българските народни обичаи и традиции;
- многообразното функциониране на музиката в живота на хората.

Учебната програма осигурява надграждането на конкретни умения и навици у учениците, подпомага в практически план усвояването на основни понятия, свързани със спецификата на музиката като вид изкуство.

В нея са включени основни музикални дейности - пеене, слушане, съчиняване на ритмични съпроводи и звукови картини по кратък сюжет, както и импровизации на танцови движения върху характерна музика. Целта е чрез тях да продължи развитието и обогатяването на интелектуалната, емоционална и двигателна активност на децата в часа по музика.

Многообразието от дейности, включени в програмата дава възможност за индивидуални изяви на учениците, а също така и за участие в разнообразни форми на работа по групи или колективно. Особен акцент в програмата са темите, целящи формиране на толерантност към мнението на другите и към различните възможности за изява на учениците в часа по музика.

Темите, свързани със спецификата на музиката като вид изкуство разкриват възможности за създаване на разнообразни интегративни връзки с учебното съдържание по други предмети :

- развитие и обогатяване на речта /родна реч/;
- запознаване с изразните средства на други изкуства /родна реч, изобразително изкуство/;
- българските народни традиции и тези на етносите, населяващи нашите земи /роден край/;
- развитие на двигателната култура /физическо възпитание/.

II. Цели на обучението по музика в трети клас

Чрез обучението по музика се реализират следните цели :

- създаване на желание за емоционално общуване с музиката, за индивидуални и колективни изяви;
- формиране и развитие на музикалния слух като необходимо условие за резултатно участие в музикалните дейности;
- формиране и развитие на музикално- изпълнителски умения и навици за слушане на музика;
- възпитаване на любов към българския музикален фолклор и култура;
- възпитаване на толерантност и умения за общуване чрез музиката.

III. Очаквани резултати	IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/				
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни понятия	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
1	2	3	4	5	6
Музикална практика: музициране, възприемане на музика	<p>Стандарт №1 <u>Пее с целия текст пет песни по свой избор от училищния репертоар</u> <i>Очаквани резултати:</i> - участва активно при разучаване и изпълнение на песни от училищния репертоар; - знае наизуст с целия текст пет песни от училищния репертоар.</p> <p>Стандарт № 2 <u>Пее предпочитана песен, включително и от извънучилищния репертоар.</u> <i>Очаквани резултати:</i> - изразява лични предпочитания и изпълнява с целия текст песни по избор от училищния и/ или извънучилищния репертоар.</p> <p>Стандарт № 3 <u>Импровизира ритмичен съпровод.</u> <i>Очаквани резултати:</i> - участва активно при колективно съчиняване на ритмични съпроводи. - подбира подходящ ритмичен</p>	<p><i>Учениците трябва да усвоят:</i> Тема № 1: Пее на песни <i>Очаквани резултати:</i> - да възпроизведат мелодията и метроритъма според индивидуалните си възможности; - да пресъздават характера на песента при изпълнение; - да синхронизират изпълнението си със съпровода и да реагират на указанията и жестовете на учителя.</p> <p>Тема № 1: Изпълнение на песен по избор <i>Очаквани резултати:</i> - да проявяват предпочитания към песни от училищния и/ или извънучилищния репертоар; - да пеят с целия текст предпочитани песни; - да се опитват да мотивират избора си;</p> <p>Тема № 1: Ритмичен съпровод към песен <i>Очаквани резултати:</i> - да изпълняват подражателно ритмичен съпровод; - да постигат синхрон и баланс между пее и съпровод; - да изпълняват по партитура леки съпроводи към песни в 2/4 и 3/4;</p>	<p>ритмичен съпровод</p> <p>партитура</p>	<p><i>На учениците трябва да се даде възможност:</i> - Да изразяват личното си емоционално отношение, артистичност и предпочитания; - да проявяват толерантност към предпочитанията и възможностите на другите; - да изпълняват разнообразни по характер песни; - да предлагат подходящо темпо и динамика при изпълнение на песните.</p> <p>- Да изразяват свободно предпочитанията си; - да се изявяват като солисти; - да проявяват толерантност към възможностите и предпочитанията на другите.</p> <p>- Да правят предложения при колективно съчиняване на съпроводи и звукови картини; - да използват разнообразни и оригинални средства за съпровод; - да съпровождат различни по характер песни; - да правят опити за оценка на чуждо и свое изпълнение.</p>	<p>Български език – характер и настроение на поетичния текст; изразни средства.</p> <p>Български език- характер, изразни средства</p>

	<p>съпровод в зависимост от метроритмичните особености и характера на музиката.</p> <p>Стандарт № 4: Разпознава три, определени от учителя, инструментални творби от училищния репертоар. <i>Очаквани резултати:</i> - познава звучността на симфоничен оркестър. - разпознава и назовава заглавието на три слушани в клас инструментални творби.</p>	<p>Тема № 2: Съчиняване на звукови картини по кратък сюжет <i>Очаквани резултати:</i> - да пресъздават съдържанието и сюжета на звукова картина с най-подходящи и оригинални звукоизобразителни средства; - да синхронизират и балансират изпълнението си с това на другите; - да реагират на указанията и жестовете на учителя.</p> <p>Тема № 1: Слушане на музика <i>Очаквани резултати:</i> - да формират слушателски навици; - да формират умения за слушане на музика с определени задачи;</p> <p>Тема № 2: Симфоничен оркестър <i>Очаквани резултати:</i> - да разпознават звучността на симфоничен оркестър.</p> <p>Тема № 3 : Разпознаване на инструментално произведение <i>Очаквани резултати:</i> - да проследяват и използват като слухова опора характерни изразни средства в достъпни инструментални творби.</p>	<p>симфоничен оркестър</p>	<p>- да предлагат подходящи средства за изпълнение на звукови картини; - да озвучават с подходящи средства кратки художествени текстове.</p> <p>- Да слушат многократно подходящи музикални произведения; - да споделят впечатления от слушана музика.</p>	<p>Изобразително изкуство – настроение и характер; изразни средства</p> <p>Изобразително изкуство – рисуване по музика</p> <p>Изобразително изкуство – настроение; изразни средства</p>
--	---	---	----------------------------	--	---

<p>Елементи на музикалната изразност</p>	<p>Стандарт № 1: Определя характер, темпо, динамика, пов-торност, подобие и различие в подходяща музика. <i>Очаквани резултати:</i> -описва със свои думи характер, темпо и динамика на подходящо музикално произведение. - определя еднаквост и различие в типични примери.</p> <p>Стандарт № 2: Разпознава по тембър и външен вид музикални инструменти. <i>Очаквани резултати:</i> - разпознава по тембър и по външен вид виолончело, арфа, китара, валдхорна, ударни инструменти и български народни инструменти.</p> <p>Стандарт № 4: Разпознава метрума и размера на музика в 2/4, 3/4 и 4/4 и метрума на музика в 5/8, 7/8 и 9/8. <i>Очаквани резултати:</i> - определя метрума на музика в размери 2/4, 3/4, 5/8 и 7/8 в</p>	<p>Тема № 1: Характер, темпо и динамика на музикалното произведение <i>Очаквани резултати:</i> - да подбират най- подходящи измежду предложени определения за характер на музиката; - да описват характера на музикална творба с няколко определения; - да определят засилване и затихване в музикални примери.</p> <p>Тема № 2: Еднаквост и различие - да определят еднаквост и различие в подходящи музикални примери.</p> <p>Тема № 1: Музикални инструменти <i>Очаквани резултати:</i> - да разпознават по външен вид изучаваните инструменти; - да разпознават тембъра на изучаваните инструменти в подходящи примери; - да разграничават по тембъра струнни и ударни инструменти от останалите.</p> <p>Тема № 1: Разпознаване метрума на музика в размери 2/4, 3/4, 5/8 и 7/8 <i>Очаквани резултати:</i> - Да разпознават различна по вид 2 и 3-временна метрична пулсация; - да разпознават пайдушко хоро в подходящи примери.</p> <p>Тема № 2: Такт. Тактов показател, тактова черта <i>Очаквани резултати:</i> - да познават и занаят предназначението на такта, тактовия показател и тактавата черта.</p>	<p>еднаквост различие</p> <p>виолончело арфа китара валдхорна; струнни и ударни инструменти; български народни инструменти</p>	<p>- Да слушат разнообразна по характер музика като коментират ролята на изразните средства. - да слушат разнообразна по характер музика като коментират ролята на изразните средства; - да наблюдават характер, темпо и динамика в музикални произведения от различни жанрове; - да дават предложения за подходящи темпо и динамика на изпълняваните песни; - да използват графични средства при определяне на еднаквост и различие в музикални примери; - да наблюдават примери за еднаквост и различие в другите изкуства. - Да познават визуално изучаваните музикарни инструменти; - да слушат изучаваните инструменти като солиращи в подходящи произведения; - да възприемат струнните и ударните инструменти като групи в подходящи музикални примери. -Да слушат разнообразни музикални примери в изучаваните метруми и размери; -да сравняват и анализират графични модели на изучаваните метруми.</p> <p>-Да проследяват и коментират нотни</p>	<p>Изобразително изкуство – характер и изразни средства; Български език – характер и изразни средства.</p> <p>Математика- работа с графични модели и схеми; геометричини фигури; Изобразително изкуство – еднаквост и различие.</p> <p>Математика- работа с графични модели и схеми. Изобразително изкуство-настроение и изр.сридания;ко лорит,рисуване по музика</p>
---	--	--	--	--	---

	<p>подходящи песни и произведения за слушане от училищния репертоар. - разпознава размери $2/4$ и $3/4$ в подходяща музика и в леки нотни примери.</p> <p>Стандарт № 5: Анализира нотни стойности до осмина. <i>Очаквани резултати:</i> - разпознава половина, четвъртина, осмина нота и съответстващите им паузи и половина с точка. - анализира в подходящи примери нотни стойности половина, половина с точка, четвъртина и осмина нота.</p> <p>Стандарт № 6: Разпознава нотите в първа октава и най-често срещаните писмени знаци в нотописа. <i>Очаквани резултати:</i> - разпознава петолиние, ключ сол, знак за повторение и нотите в първа октава.</p>	<p>Тема № 3: Размер 2/4 <i>Очаквани резултати:</i> - Да отчитат силното и слабото метрично време с помощта на графични и двигателни средства.</p> <p>Тема № 4: Размер $3/4$ <i>Очаквани резултати:</i> - Да отчитат метричните времена с помощта на графични и двигателни средства.</p> <p>Тема № 1: Тоновы трайности и нотни стойности половина, четвъртина и осмина и съответстващите им паузи. Половина с точка <i>Очаквани резултати:</i> - да разпознават по слух и по графичен белег изучаваните тонови трайности и нотни стойности; - да изпълняват подражателно ритмични последования от изучаваните нотни стойности.</p> <p>Тема № 1: Посока на мелодично движение <i>Очакван резултат:</i> - да определят възходящо и низходящо движение и скок в мелодията с помощта на графични средства и по слух.</p> <p>Тема № 2: Петолиние, ключ сол. Знак за повторение <i>Очаквани резултати:</i> - да разпознават петолиние и мястото на ключа Сол върху него; - да познават и знаят предназначението на знака за повторение.</p> <p>Тема № 2: Ноти от първа октава <i>Очаквани резултати:</i> - да знаят мястото на нотите от първа октава върху петолинието.</p>	<p>такт тактов показател тактова черта</p> <p>половина четвъртина осмина пауза половина с точка</p>	<p>записи на леки примери в размер $2/4$.</p> <p>- Да проследяват и коментират нотни записи на леки примери в размер $3/4$.</p> <p>- Да наблюдават разнообразни ритмични последования от изучаваните трайности в песни за изпълнение; - да предлагат графични модели на леки ритмични примери; - да изпълняват подражателно ритъм на леки популярни мелодии; - да наблюдават и анализират нотен запис с изучаваните нотни стойности и съответстващите им паузи. - Да изписват правилно ключ Сол върху петолинието; - да откриват изучаваните ноти в леки нотни записи; - да наблюдават в подходящи примери знак за повторение. - Да изписват правилно нотите върху петолинието; - да наблюдават, сравняват и анализират различно по вид мелодическо движение в подходящи примери; - да участват в колективно изработване на графични модели на</p>	<p>Математика- работа с графични модели и схеми; геометрични фигури.</p> <p>Математика – съотношения</p> <p>математика – съотношения</p>
--	--	---	---	--	--

				движение на мелодията.	
Музика и игра	<p>Стандарт № 1: Знае обредно-обичайната същност на най- популярни фолклорно-музикални примери. <i>Очаквани резултати :</i> - знае най-общо предназначението и смисъла на обичаите коледуване и лазаруване; - знае народни песни, свързани с изучаваните обичаи.</p> <p>Стандарт № 2: Играе право хоро и ръченица <i>Очаквани резултати :</i> - играе ръченица.</p> <p>Стандарт № 3: Импровизира танцови движения върху характерна танцова музика, <i>Очаквани резултати :</i> - импровизира танцови движения върху музика от изучаваните жанрове, като пресъздава нейния характер.</p>	<p>Тема № 1: Български народни обичаи и традиции <i>Очаквани резултати :</i> - да познават най-общо съдържанието и символиката на обичаите. Тема № 2: Коледарски и лазарски народни песни <i>Очаквани резултати :</i> - да знаят наизуст народни песни, свързани с изучаваните обичаи и да ги отнасят към съответния календарен празник. Тема № 1: Ръченица <i>Очаквани резултати:</i> - да изпълняват точно и ритмично танцовите движения; - да подбират народни песни и инструментални пиеси, на които е подходящо да се играе ръченица. Тема № 1: Импровизиране на танцови движения <i>Очаквани резултати :</i> - да се ориентират слухово в изучаваните жанрове; - да съчетават типичните за танца движения с лична импровизация.</p>		<p>- Да слушат обредни песни в оригинален и обработен вид; - да коментират фолклорните традиции на други етноси, свързани с календарни празници; - да коментират отразяването на народните традиции и обичаи от електронните медии.</p> <p>- Да съставят жанрови колекции.</p> <p>- Да пресъздават в танца личното си емоционално отношение; - да импровизират движения върху разнообразно по характер и жанр музика; - да импровизират движения върху предпочитана музика, като проявяват толерантност към предпочитанията и възможностите на другите.</p>	<p>Роден край-празничен календар; български народни традиции и обичаи. Български език – тематични връзки</p> <p>Физическа култура – развитие на двигателната култура.</p>
Функциониране на музиката; Музика и общество.	<p>Стандарт № 1: Разпознава по типична музика марш, валс, право хоро, ръченица. <i>Очаквани резултати:</i> - разпознава марш, валс, право</p>	<p>Тема № 1: Марш, валс, право хоро, ръченица. <i>Очаквани резултати:</i> - да разпознават изучаваните жанрове в изпълнения на различни формации; - да сравняват по предназначение</p>		<p>- Да слушат примери от изучаваните жанрове в изпълнение на различни състави; - да съставят тематични и жанрови колекции от музика, слушана в училище и извън него.</p>	<p>Роден край – празничен календар.</p>

	<p>хоро и ръченица в подходящи примери.</p> <p>Стандарт № 2: Изразява и аргументира свое мнение за местата, където би звучала най-естествено определена музика от различни типове жанрове. <i>Очаквани резултати:</i> - изразява и се опитва да аргументира свое мнение за местата, където биха звучали най-естествено валс, марш, право хоро и ръченица.</p> <p>Стандарт № 4: Знае имената на петима музиканти, свързани с изучавания материал и елементарни данни за тях. <i>Очаквани резултати :</i> - знае имената на трима музиканти, свързани с изучавания материал и елементарни данни за тях.</p>	<p>изучаваните жанрове; Тема № 1: Музиката около нас <i>Очаквани резултати :</i> - да свързват изучаваните жанрове с тяхното присъствие в ежедневието и празника;</p> <p>Тема № 1: Композитор, изпълнител, публика. <i>Очаквани резултати :</i> - да знаят ролята на композитора, изпълнителя и публиката в музикалната практика; - да свързват изучавани музикални произведения с имената на техните автори.</p>		<p>Да коментират присъствието на изучаваните жанрове в ежедневието и в програмите на електронните медии.</p>	
--	---	---	--	--	--

V. Специфични форми и методи на оценяване

Спецификата на обучението по музика дава възможност на учителя да оценява работата и достиженията на учениците в хода на разнообразни колективни дейности и индивидуални изяви, и съгласно ДОО за системата на оценяване.

Постиженията на ученици, които нямат подчертани музикални заложби, в практическите дейности се оценяват чрез:

- Интересът и мотивацията за участие в работата.
- Личното развитие на способностите в процеса на обучение.
- Участието в аналитични дейности.

Усвояването на елементите на музикалната изразност следва да се оценява на базата на правилно използване на изучаваните понятия и в хода на практическите задачи.

Полезно е да се стимулира у учениците развитие на способността за оценка и самооценка.

VI. Методически указания по прилагането на учебната програма

Практическото приложение на учебната програма по музика следва да бъде насочено към съчетаване на най-добрите постижения и традиции на музикалното възпитание в българското училище със съвременни ефективни методи и стратегии на преподаване и учене.

Във възрастта, когато емоциите заемат широко място в детското възприятие и светоусещане, музиката и особено песента влияят непосредствено върху мислите и чувствата на децата.

Певческата дейност в клас има важна роля за формиране на активно емоционално отношение на учениците към музикалното изкуство. Ето защо работата върху изпълнението на песните остава най-важният дял от работата на учителя по музика в началното училище.

Нотното оgramотяване трябва да се осъществи чрез художествени музикални примери и със забавни и приятни за учениците форми на работа.

Програмата предлага разнообразни дейности и форми на работа, обхващащи преди всичко ритмичните, танцови и импровизационни движения с музика, които подпомагат развитието на музикално-ритмичния усет у учениците, като специфично за възрастта "преживяване на музиката". Учителят трябва да потърси възможности за осъществяването им с разнообразни по жанров характер фолклорни и съвременни музикални интонации.

В началното училище се полагат основите на "слушане на музика" - музикална дейност, която има важно значение за постепенното изграждане на музикалния опит на децата, за формиране и развитие на техните интереси, предпочитания и потребности в областта на музикалното изкуство. Учителят следва да познава и умело да направлява характерното за възрастта емоционално възприемане на музиката и същевременно да изгражда трайни слушателски навици и поведение.

Осъществяването на музикално-творчески дейности в часовете по музика е водеща педагогическа стратегия в работата на учителя по музика в началното училище. За тази цел трябва активно да се развива детското творческо въображение със задачи, които да активизират емоционалната, импровизационната артистичната изява на учениците.

Програмата по музика дава възможност на учителя да използва в процеса на музикалното обучение примери от функциониране на българския музикален фолклор и съвременното музикално творчество в живота на хората и модерните електронни медии.